

Tommi Saarela

JOPE

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Tämän teoksen kirjoittamista ovat tukeneet Suomen tietokirjailijat,
Otavan Kirjasäätiö, Kansan Sivistysrahasto sekä
Kulttuuri- ja tiedesäätiö Kemi 2000.

© Tommi Saarela ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

Teoksen kuvat ovat Ruonansuiden ja lähipiirin kotialbumeista,
ellei toisin mainita.

Esilehtien levynkansien kuvat: AXR, Discart, EMI, Sony, Warner

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-49887-2

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

Sisällys

Viihteen viimeinen jättiläinen	7
1. Matkiva kulkuri	13
2. Peräpohjolan elvikset	33
3. Ilmakitaraa tuplanopeudella	49
4. Uutisia ämpäristä	69
5. Napakympejä tikkakerholla	85
6. Ankkurin keisari	101
7. Krapulassa katuani talleen	113
8. Poliitiikka ja erotiikka	129
9. Levyn hävittäjät	151
10. Tyräahon kylähullu	165
11. Kauniit ja tyhmänrohkeat	179
12. Meidän isä synnyttää	203
13. Piinapenkistä käräjille	225
14. Neuroopan omistaja	239
15. Tavallinen tissibaariyrittäjä	251
16. Eri vesittäjiä	275
17. Onko tässä mittään järkee?	295
18. Kesäyön enkeli	321
19. Sitähän se kaikki on	347
20. Anna hanurin laulaa vaan	373
21. Sieluiltaan samanlaiset	395
22. Me hirviöt	411
23. Käsi kädessä	425
24. Jope elää	439
25. Aatteleppa omalle kohalle	457
Liitteet	467
Lähteitä	471
Hakemisto	475

Viihteen viimeinen jättiläinen

1964 syntynyt Jope Ruonansuu iski suoraan kansan syvien rivien nauruhermoon ja ehti kyntää valitsemaansa viihteen sarkaa lähes neljä vuosikymmentä. Niiden aikana ja ilman muuta myös niiden jälkeen monipuolinen taiteilija on koskettanut lukematomia suomalaisia lavakomiikan, musiikin, radion, television ja elokuvien kautta.

Edellisen elämäkertateokseni päähenkilö oli Kummelin kärkihahmona tunnetuksi tullut Heikki Silvennoinen. Kemiläissyntyisessä Jope Ruonansuussa on paljon samaa kuin Kummelissa. Molemmat löivät läpi 1990-luvun alun lama-Suomessa ja nousivat ainutkertaisiksi viihteen ilmiöiksi. Niistä kasvoi jotain sellaista, jota nykypäivänä tuskin voi enää syntyä, koska kaikesta näyttää tulleen niin nopeata ja kertakäyttöistä. Viihdekulttuurin tuotteelle, joka elää vain hetken, ei voi syntyä sellaista nostetta, joka kestäisi aikaa – saati kasvaisi vielä korkoa ajan myötä.

Meidän aikamme ei taida enää tuottaa Jopen veroisia ilmiöitä, jotka keräisivät ympärilleen niin tarunomaista hehkua, että sen lämpöön olisi monenkaan mielestä tarvetta enää myöhemmin palata.

Tämä teos ei ole Jope Ruonansuun fanin kirjoittama, eikä kirjasta nauttiakseen tarvitse olla Jopen fani. Halusin kirjoittaa tämän kirjan muillekin kuin niille, joita Jopen huumori erityisesti kutittelee, sillä Jopen tarina on jo sinänsä poikkeuksellisen kiehtova: se kertoo työläisperheen koulukiusatusta pojasta, josta tulee lopulta kaikkien kaveri – tasavallan presidentinkin. Vastoinkäymisissään ja määrätietoisessa etenemisessään, joskin myös

haahuilussaan ja ajelehtimisessaan Jopen tarinassa on nähtävissä tiettyä johdonmukaisuutta. Se on kaunis kasvukertomus ja myös sankaritarina, jossa voittoon kuljetaan todellakin vaikeuksien kautta. Tarina tarjoaa yllättäviä käännteitä niille, jotka ovat muodostaneet mielikuvansa Jopesta vain hänen komiikkansa kautta.

Voidaan kysyä, miksi Jope Ruonansuusta piti kirjoittaa kirja juuri nyt. Ensinnäkin siksi, että kattavaa elämäkertaa tästä suomalaisen viihteen viimeisestä jättiläisestä ei ollut vielä tehty.

Ja löytyyhän perusteluiksi merkkipaalujakin, jos hakemaan lähtee. Esimerkiksi *Jopet-show'n* alkamisesta televisiossa on tullut nyt kuluneeksi 20 vuotta. Ainakin sen ajan Jope on ollut koko kansan tietoisuudessa. Surullista kyllä Jope itse ei ole enää seurassamme. Tätä kirjoittaessani hänen lähdistään on tasan viisi vuotta.

Jopen lähdeyttä taivaanrannan taiteilijakaartiin Mari Ruonansuun halukkuutta kirjaprojektiin oli aiemminkin kysely muilta tahoilta, mutta hän ei ollut valmis siihen, että alkaisi avata elämänsä Jopen kanssa kirjan muotoon.

Nyt Mari halusi tähän ryhtyä. Molemminpuolinen luottamus syntyi saman tien, ja heinolalainen Hotelli Kumpeli tarjosi puitteet intensiivisille istunnoillemme, joissa kyneleet valuivat vuoron perään ilosta ja surusta.

Kun kohtasin ensimmäisiä haastateltaviani, nolostutti myöntää, etten ollut itse tavannut kirjani päähenkilöä. Jopen kanssa polut eivät koskaan kohdanneet, vaikka olen vuosikymmenien varrella tutustunut niin moneen tunnettuun taiteilijaan ja viihteentekijään ja tehnyt heidän kanssaan töitäkin rinta rinnan.

Kirja oli vielä alkumetreillä, kun elokuvaohjaaja Timo Koivusalonen tokaisi tuskailuuni liittyen jotain arvokasta ja pysäyttävää. Ei hänkään ollut koskaan tavannut Jean Sibeliusta, Olavi Virtaa, eikä muuten edes Irwin Goodmania – ja minä olin sentään soittanut Irwinin viimeisillä keikoilla!

Ohjaaja ei ollut tuntenut ketään näistä taiteen ja viihteen suurmiehistä ja teki silti kaikista elokuvan.

Sain pyytämättäni siunauksen ohjaaja Koivusalolta sille, että voisin ilman muuta kirjoittaa Jopesta elämäkerran ja lähteä tutkimaan hänen maailmaansa ulkopuolisena, uteliaan turistin silmin.

Lakkasin epäilemästä lähtökohtiani. Opin näkemään etuna ja voimavarana sen, että joutuisin pakottamaan itseni aloittamaan puhtaalta pöydältä ja ottamaan kaikesta perin pohjin selvää.

Oivalsin, että voi olla jopa haitaksi, jos kohde on ennestään kovin tuttu. Kokonaisuutta voi olla vaikeampaa nähdä, jos on katsonut aihettaan pitkät ajat liian läheltä.

Jos kirjoitetaan niin monisärmäisestä elämästä kuin Jopen, almanakkaa seuraileva kerronta tekisi lukukokemuksesta pirstaleisen ja epäjohdonmukaisen. Kankean kronologian sijaan päädyin siksi tässä kirjassa siivuttamaan sisältöä ajan rinnalla myös niin, että ankkuroin sitä tiettyihin aihepiireihin.

Kirja pyrkii olemaan rehellinen kuvaus siitä, kuinka asiat Jopen elämässä olivat ja miten tapahtumat menivät. Nuoruusvuosien vauhdikkaimmistakaan kurveista kertominen ei kuitenkaan ole tarkoituksellista mässäilyä, vaan ensisijaisena pyrkimyksenä on tarkentaa lukijalle kuvaa siitä aikakaudesta, ympäristöstä ja maaperästä, josta Jopenkin taide alun alkaen imi ravinteensa.

Jopen julkisuuskuvan taakse kätkeytyy paljon enemmän kuin moni arvaisi. Hervottomista revittelyistään tutuksi tullut koomikko oli pohjimmiltaan herkkä, mielteliäs ja syvälinen kaunosielu. Kouluvuosinaan Jope kärsi kiusaamisesta, mikä jätti jälkensä kansantaiteilijan itsetuntoon. Toisaalta Jopeen kohdistunut kiusaaminen oli polttoainetta ja käyttövoimaa. Olisiko Jopesta koskaan tullut niin suurta, lajinsa viimeistä koko kansaa yhdistävää viihdekasvoa, jos häntä ei olisi kouluikäisenä yritetty mitätöidä, nolata ja painaa alas?

Tämä kirja on valmistunut yhteistyössä Mari Ruonansuun sekä Jopen sisarusten, ystävien ja läheisimpien työtoverien kanssa. Jopen kaltaisen viihteen moniottelijan elämäkerrassa haastateltavien seulonta on prosessin pulmallisimpia paikkoja. Monta nimeä jäi jututtamatta ja kirjan tapahtumien vyöryssä varmaan jopa mainitsematta. Pahoittelut tästä – onneksi tiedätte itse, keitä olette.

Tätä teosta varten tenttasin ja sain kirjailijantyöhöni apua kuitenkin yli kolmeltakymmeneltä rikoskumppanilta, joita kiitän aakkosia seurailleen: Remu Aaltonen, Mikko Alatalo, Risto Asikainen, Espe Heikkinen, Eija Honkonen, Kari Hotakainen, Saara Hämäläinen, Hanna Kaila, Mikko Koivusalo, Timo Koivusalo, Riikka Kuosmanen, Sakari Kuosmanen, Lasse Lehtinen, Dave Lindholm, Anssi Nykänen, Pirkka-Pekka Petelius, Tapio Pieskä, Tomi Putaansuu, Harri Rantanen, Arja Remal (o.s. Ruonansuu), Tommi Reponen, Virve Rosti, Riku Routo, Seppo Ruonansuu, Ulla Ruonansuu, Mika Räinen, Teuvo Salminen, Marko Talli, Jukka Toivonen, Ilkka Vainio, Mato Valtonen ja Tommi E. Virtanen.

Eräät listassa mainituista kaivelivat muistinsa lisäksi kuvia ja muuta sälää ullakoiltaan.

Kumarruksen ansaitsevat myös fotoarkistojaan pöyhineet ammattikuvaajat, kuten Janne Aaltonen, Eeva Mehto, Jari Saarentaus, Henrik Schütt, Johannes Wilenius ja monet muut, joilta saimme upeita otoksia kirjaan. Kuvatalkoisiin osallistuivat myös Nelonen Media ja Petri Aho, *Seiska* ja Juha Nurmi, Tuotanto Oy Säihky ja Marita Laevuo, Valokuvaamo Irman Heikki ja Tony Gröndahl, Warner Music Finland ja Siiri Mäkelä sekä Yleisradio ja Eila Haikarainen.

Mari Ruonansuu on vältellyt julkisuutta niin Jopen eläessä kuin hänen lähtönsä jälkeen. Mari ansaitseekin suuret, lämpimät kiitokset luottamuksesta ja rohkeudesta sekä avoimista keskusteluista, joiden tuloksena Jopen vertaansa vailla oleva elämäntarina on nyt luettavissa.

Kiitos myös teille äitinne silmäterät Minni, Jose ja Jemina.

Kiitokset vielä kolmen tytön koplalle kirjailijan kotona sekä kaikille muille, joiden jeesaamana Jopen huikea matka saatiin paketoitua koviin kansiin. Tähän joukkoon lukeutuvat tietenkin Mari Mikkola, Kosti Salminen, Tommi Tukiainen ja muut Otavan timanttiset tyypit.

Suomen tietokirjailijat ry., Otavan Kirjasäätiö, Kansan Sivistysrahasto sekä Kulttuuri- ja tiedesäätiö Kemi 2000 puolestaan ansaitsevat suuret kiitokset siitä, että kirjailijalla riitti kirjoittamisen ajaksi leipää. Sirkushuvit järjestin omasta takaa.

Elämäkerran kirjoittaminen on pitkä ja raskas reissu toisen ihmisen uran ja elämän salatuimpiin syövereihin.

Tutkimusmatkallani kaivauduin Jopen elämään voidakseni kertoa matkasta, jonka kurveissa Meri-Lapin rannikkokaupungin laitamilta ponnistaneesta vilkkaasta pellavapästä kuoriutui omapäinen imitaattori, hillitön humoristi, mainio muusikko ja kaiken kansan suosikki.

Tämä kirja avaa lukijalle oven Jope Ruonansuun maailmaan ja toivottaa tervetulleeksi tutustumaan paitsi Jopen uraan myös persoonaan ja elämänkatsomukseen kaiken touhuamisen takana.

Jotkut tunsivat Jopen, toiset uskoivat tuntevansa. Toivon, että olen onnistunut tässä kirjassa tuomaan päivänvaloon myös ennestään tuntemattomia puolia Jopesta – niiden kaikille tuttujen hahmojen takaa.

Helsingissä 18. heinäkuuta 2025

Tommi Saarela

Sukset ovat silkkaa
harhautusta – tämä
nuorimies kuuluu
lavalle eikä ladulle.

1.

Matkiva kulkuri

– Ettei vaan ois tuo meiän Tellu pieniin päin, presidentti Mauno Koivistolta kuulostava ääni narisuttaa huolestuneena mikrofoniiin.

Ääni mikrofonissa vaihtuu, esittäjä ei.

– Ai miten niin?

– No kun sillä on nuo menkat myöhässä, Koiviston kuuloinen hermoilee.

– Elikkä kuinka paljon?

– Varmaan ainakin parikymmentä vuotta!

Ei epäilystäkään, tuo jätkä tulee toiselta planeetalta. Kuoliaaksi-aurattajien galaksista! Sakari Kuosmanen ja Pekka Tegelman kurkkivat esiintymislavan verhon raosta ja räkättävät kaksin kerroin lämpäriesiintyjänsä imitaatioille, lauluille ja vitseille. Kumpikaan ei tunne heppua, mutta vieressä hykertelevä M. A. Numminen tietää, että kuluneeseen farkkuliiviin ahtautunut takatukkainen, kookas kaveri on Jorma Ruonansuu. Kaupungin omia poikia.

Oltiin Kalevi Kivistön vaalikiertueella. Tuona marraskuisena iltana 1987 Kemin taivaalta valui räntää ja muuta moskaa kulkuriparkojen niskaan. Kivistö oli lähtenyt haastamaan istuvaa presidenttiä Liike 88:n kärjessä.

”Kansanliikkeellä” yritettiin hämärtää Kivistön poliittista kantaa, sillä SKDL:n mies oli tyyppinä pidetty, mutta jyrkänpuoleinen vasemmistolaisuus oli osoittautunut myllynkiveksi

edellisissä presidentinvaaleissa. Kansanliikkeen keulakuvaksi asettumisesta huolimatta Kivistö oli jäävä näissäkin presidentinvaaleissa hänille, ja puolet koko äänisaaliista kahminut Koivisto valittaisiin toiselle kuusivuotiskaudelle.

Kuosmanen oli lähtenyt joukon jatkona mielestään hieman oudolle komennukselle, viihdyttäjäksi kommunistin vaalikier-
tueelle. Kuosmanen arveli, että vasemmalle kallistuneet Numminen ja Tegelman kuvittelivat leipovansa hänestäkin rundin ku-
luessa kelpo kommarin ja vankan vassarin. Kuosmanen ennusti soittajaveriensa katalille aikeille huonoa menestystä.

Toisaalta esiintyjän ei passannut olla kranttu.

Minulle kelpaa niin porvarin kuin kommarin maksama lik-
sa, kunhan se on riittävä. Samaa rahaa se on, Kuosmanen mietti.

Numminen oli keksinyt pyytää Kemin keikalle vierailevak-
si tähdeksi paikallisen, nousevan nimen. M. A. oli ollut sangen ihastunut nuoren Jorma Ruonansuun Nummis-imitaatioon, jos-
sa *Kissa vieköön* -biisin ”kukot” särähtelivät yhtä mehevästi kuin alkuperäisesittäjällä itsellään.

Vaalikiertuetta käynnisteltiin pohjoisesta Kemistä, ja siel-
lä Jopen kotikonnuilla hän ja Sakari Kuosmanen siis törmäsivät
ensimmäistä kertaa. Pitkän ja kauniin ystävyuden alku on iki-
muistoinen, Jopelta oli nimittäin keikalle lähdön tiimellyksessä
unohtunut soittopelikin matkasta. Hän aneli kitaraa lainaksi la-
valle ensin suojelijaltaan Nummiselta. Vaan eihän Mauri Antero
kitaraa soita, banjoa korkeintaan.

– Kysy Kuosmaselta, Numminen tokaisi.

Jopea jännitti pyöriä etelän julkkisten kanssa samassa taka-
huoneessa. Hän muisti kohdanneensa Kuosmasen ravintolassa
kerran, paria vuotta aiemmin. Kuosmanen ei kylläkään tiennyt
kohdanneensa Jopea – eikä juuri ketään muutakaan. Väki ravin-
tolassa oli kohahtanut ja laonnut artistin edestä, kun suosionsa
huipulla paistatellut rocktähti bändeineen saapasteli ravintolan
poikki baaritiskille.

Vaikka Jope olikin jo Kemissä paikallinen kunkku – ainakin tiettyissä piireissä – täällä vaalikiertueen bakkärillä ja tässä seurassa ego tuntui nahistuneelta ja olo vähäpätöiseltä. Piti kipata alle pari kolme minttufernettiä suhteellisen rivakkaan tahtiin, että alkoi löytyä rohkeutta ängettä tähtien pöytään kysymään kitaraa lainaksi paremmalla menestyksellä.

Kuosmanen ojensi enempiä kyselemättä komean, kalliin kitaransa tuntemattomalle lämppeäjälle lainaksi tämän lyhyen setin ajaksi. Niin rouheaa kitaraa Jope ei ollut aiemmin kaulassaan kantanutkaan. Tällaista näppäillen homma sujui kuin tanssi.

Ajatus oli, että Jope hyppää kokeeksi Kemissä retkueen kelkkaan, ja jos kaikki menee hyvin, poika voisi jatkaa koko kolmi-viikkoisen kiertueen loppuun asti. Jopen imitaatioshow oli kaikkien mielestä poskettoman hauska. Olihan imitaattoreita nähty ja kuultu, muttei ketään, joka osaa matkia toisia noin hyvin nimenomaan laulamalla.

Päätös tehtiin ilman soraääniä. Se oli oikeastaan komento.

– Ruonansuu, sinä lähdet meidän völjyyn tältä istumalta!

Vaikka nimenomaan Numminen oli alun perin bongannut Ruonansuun, voi Kuosmastakin vähän syyttää Jopen löytäjäksi. Toki Jopen erikoislahjat olisi ennemmin tai myöhemmin löytänyt joku toinenkin. Tai viimeistään kolmas. Kuosmanen vain sattui oikeaan hetkeen, hiffasi hepun poikkeuksellisuuden ja tyrkkäsi hänet julkisuuteen Sleepy Sleepersin ja *Pullakuskien* kautta.

Myös Numminen pökki tahollaan Jopea eteenpäin, kun houkutteli vakiosäestäjensä, EMI-levy-yhtiön tuotantopäälliköksi ryhtyneen Pedro Hietasen, buukkaamaan Jopen keikalle tämän uuden työpaikan pikkujouluihin Helsinkiin.

Se oli hurja kiinnitys nuorelle, melko kokemattomalle viihdyttäjälle, yleisö nimittäin koostui kaiken nähneestä, ylimielisestä ja kyynisestä artisti- ja levy-yhtiöporukasta. Heikäläisille Jope oli vain ”joku imitaattori jostain Kemistä!”

Stadilainen viihde-eliitti hämmentyi, kun ylipainoinen, kitarataa rämpyttävä takatukkamies alkoi heittää Kemin murteella kaksimielisii vitsejä. Mutta oli se Jopellekin kova koulu ja opin paikka. Yleisössä nimittäin istui kaksin käsin ilmaista viinaa veltämässä muun muassa Lapinlahden Linnut -yhtye, jonka jäsenet alkoivat huudella lavalle ja yrittivät varastaa show'n. Jope ei kuitenkaan antanut periksi, joten siitä kehkeytyi melkoinen huutelukisa, jonka voittaja jäi valitsematta. Ehkä lopullinen voittaja oli muu yleisö, jolla oli hauskaa.

Muiden seurassa Jopen keikkaa seurannut Pedro Hietanen oli alkanut lämmitä heitoille, joita lavalta sinkoili. Meininki oli muihin aikakauden imitaattoreihin verrattuna anarkistista. Show'n ei ollut tarkoituskaan silittää kaikkia myötakarvaan, vaan siinä koeteltiin herkimpien hermoja.

M. A. Numminen itsekin tuli ihmettelemään, kun Jope aplodien saattamana kapusi lavalta takahuonetta kohti.

– Mitä sinä teit, kun he noin sinulle taputtavat?

– Keikan, Jope vastasi.

Hän oli onnistunut vakuuttamaan Pedro Hietasen varmuudellaan ja ammattimaisuudellaan – ja sen päälle hänessä oli nuorta potkua vaikka muille jakaa. Jopen huumorin herkistämänä Pedro ei voinut muuta kuin buukata nuoren kyvyn tekemään yhtiölleen levyä.

Kotipuolella Jopen isä Risto oli linjannut, että pojan pitäisi mennä oikeisiin töihin ja heivata haaveet humpuukihommilla elämisestä. Kemissä oli totuttu siihen, että aikamiehen ainoa tie työelämään kulkee ”savuja kohti”, Veitsiluodon tehtaiden suuntaan. Isoveli Jurmu sen taisi ensimmäisenä ääneen möläyttää, että pikkuveikan reitti saattaakin olla toinen.

– Rupeahan isä asennoitumaan niin, että poika taitaa lähteä vastakkaiseen suuntaan, Helsinkiin päin.

Jopen ja Kuosmasen myöhemmän kimppeikkailun pohja valettiin Kemistä käynnistyneellä yhteiskiertueella. Jopeen tutustuminen oli ollut Sakulle rakkautta ensi silmäyksellä. Kuosmanen oli niin myyty varsinkin Jopen Spede-imitaatiolle, että aamu ei lähtenyt enää käyntiin ilman mittatilattua ”päivän Spede-annosta”.

Kuosmanen halusi jeesata uutta kaveriaan, ja saikin tuoreeltaan myytyä itsensä kylkiäisenä Jopen esiintymään merkittävälle helsinkiläiselle mainostoimistolle.

– Ottakaa poika kokeeksi samaan pakettiin, on muuten Suomen hauskin ja paras imitaattori, Saku oli tyrkyttänyt.

Mutta juhlailla oli pitkä, ja mittakaava jännitti isojen kehien ensikertalaista. Taas oltiin tähtien joukossa, oli J. Karjalaista Mustine laseineen ja vaikka ketä. Juotavasta ei ollut pulaa, ilmaista viinaa oli niin paljon kuin jaksoi imeä. Se oli köyhän surma. Köyhän imitaattorin varsinkin.

Tunnelma takahuoneessa alkoi salakavalasti muuttua keikkamiesten kosteiksi kokoontumisajoiksi. Hyvässä seurassa ja naurunremakan kasvaessa Jopelta taisi porukan kokemattomimpana unohtua, että jossain vaiheessa iltaa pitäisi kyetä kipuaamaan itsekin lavalle.

Ruonansuun poika tuli esiintymisvuoroaan odottaessaan otaneeksi enemmän kuin muutaman rohkaisuryypyn liikaa. Kun tuli vuoro nousta lauteille, taiteilija oli siinä kunnossa, että kuolosti koko setin mitalta Speden ja Tarvajärven risteytykseltä – yrittäpä imitoida ketä tahansa.

Se keikka ei mennyt kovin hyvin. Mongerrusta kuunnellesaan yleisö epäili jopa artistin syntyperää: mitähän kieltä tuo mahtaa puhua?

Heti keikan jälkeen Kuosmanen sai tilaajalta kauheat kuitit.

– Että tuommoinen on siis *sun mielestä* Suomen hauskin imitaattori?

Tilaaja suuttui Sakulle, Saku suuttui Jopelle ja Jope Sakulle. Kiukun ja häpeän laannuttamiseksi ei auttanut muu kuin jatkaa

ilmaisen viinan kittaamista kahteen pekkaan. Eikä se meinannut juomalla loppua – hyvästä yrityksestä huolimatta.

Jossain vaiheessa oli ilmeisesti syntynyt sovinto, koska molemmat heräsivät aamulla keikkapaikan narikasta, jonne olivat näköjään pykänneet parivuoteen niistä päällystakeista, jotka olivat syystä tai toisesta jääneet juhlakansalta illan päättyessä noutamatta.

Jope ei meinannut enää muistaa, mistä illan riita alkoi, mutta kaverinsa mokaa häpeävä Saku halusi siitä muistuttaa. Hän tuumi, että tilit täytyy tasata, ja kutsui Jopen mukamas sovinto-lounaalle. Taustalla oli vanha periaate: Elvis voi olla kuollut, mutta kosto elää.

Juhlapaikan lähistöllä sijainneen eiralaisen Asia Kingin ravintoloitsija herra Brahr oli nimennyt Kuosmasen chilinsyönnin Suomen mestariksi.

– Tulen kaverin kanssa syömään. Tehkääpä sille niin tulinen soosi kuin pystytte. Se tykkää semmoisesta, Kuosmanen pohjusti luuriin.

Asia Kingissä oli noudatettu neliportaista chilin vahvuusasteikkoa: Very hot, Very very hot, Extra hot ja Kuosmaset. Nyt haluttiin kivuta viidennelle portaalle: haussa oli uusi, kunnianhimoinen kombinaatio ”Very extra hot Kuosmaset”.

Parivaljakko purjehti Asia Kingiin lounasaikaan. Tilauksen yhteydessä Kuosmanen pyysi tarjoilijalta oikein ison lusikan.

Kun ruuat ja tilkkeet tulivat pöytään, Saku koukkasi kukkurallisen erikoistilauksena valmistettua chilisooasia jättilusikkaan ja lykkäsi lusikan suoraan Jopen suuhun.

– Maistapa kuule intialaista *ketsuppia*, on muuten todella maukasta.

Jope nielaisi osan ja jäi makustelemaan sitä osaa, mikä ei holahtanut ykkösellä alas. Sekunnin päästä hiki lensi niskankin puolelta ja uhrin silmät laajenivat ympyröiksi.

Edellisillan keikkansa ryssinyt imitaattori ryntäsi täyttä juok-

sua vessan suuntaan, joka ei kaikkien onneksi ollut varattuna. Chilipommin siivittämänä kaikki viime päivinä syöty ja öinä juotu tuli äänekkäästi ulos. Molemmista päistä.

Katalan juonen kohteeksi joutuneella Jopella ei ollut muuta mahdollisuutta kuin uittaa naamaansa lavuaarissa ja istua pytyllä housut nilkoissa samaan aikaan. Ikävä kyllä lavuaarin ja pytyn välimatka oli siihen hieman liian pitkä.

Uhri alkoi viipyä käymälässä huolestuttavan kauan, ja Kuosmanen meni jo koputtelemaan, että onkohan kaveri enää hengissäkään. Kun ovi klonksahti auki, paljastui hirveä siivo.

– Jumalauta Ruonis, mitä täällä tapahtuu, olet näköjään suorittanut ruumiinavauksen!

Kollegalle suurta häpeää tuottanut moka oli tällä kostolla kuitattu. Jopesta ja Sakusta tuli parhaat ystävät lopuksi ikää.

Kun Jope ilmestyi kuvioihin, olivat Sakun bändikeikat jo hiipuneet, ja hän oli kierrellyt kevyesti kaksistaan Tegelmanin kanssa. Jope täydensi duon trioksi. Keikkojen alussa kuultiin Sakun vakavampaa ohjelmistoa, sitten Jope veti komiikkaosuutensa. Lopun kimpavedossa kuultiin molempia laatuja, ja Jope sai soittaa huihua kahden kitaristin kompatessa.

Kuosmanen oli rankimpien Sleepy Sleepers -vuosiensa jälkeen 1980-luvun puolivälissä alkanut keventää kupittelua keikkamatkoilla ja oli päätöksensä pitämiseksi pestautunut bändin kuskiksi. Kolmikonkin keikoille kuljettiin Sakun vanhalla diesel-Mersulla. Tottahan kuljettajaa otti pattiin, kun matkustamon puolelta laukaistiin ensimmäiseksi aamulla pyyntö käydä ostamassa kassillinen kaljaa kankkusen paranteluun.

Taas kerran Jope ja Pekka rukoilivat, että eikö voida mennä Alkon kautta. Kuosmaselta löytyi pullollinen Kossua. Sitä hän ei kuitenkaan tarjonnut huuliaan lipoville takapenkkiäisille, vaan kaatoi koko leilin konepellin alle pissapoikaan ja rupesi tuhnuttelemaan tujua nestettä tuulilasiin.

– Siinä teille kaljaa, saatana!

Näin kuski pystyi itsekin nauttimaan edes jalon juoman tuoksusta.

Kun keikkoja oli tehty jonkin aikaa, Jopea alkoi ihmetyttää.

– Sitä vaan, että onko ohjelmatoimistosta tullut jotain päivärahoja vai mitä nämä hilut ovat?

– Kyllä ne on ihan ne keikkaliksatsat.

Jope oli kummissaan. Hän oli tottunut soolokeikoillaan siihen, että liksat lykätään kuoressa käteen himmeinä eli ”Himbergin taloustoimiston” kautta. Palkkiot saattavat silloin olla eri luokkaa kuin sellaiset, jotka kulkevat ohjelmatoimiston virallisen laskutuksen läpi ja joista on pidätetty provikat, verot, eläkkeet sun muut.

Jopen tyytymättömyys uuteen palkkiotasoon johti siihen, että Ruonansuu ja Kuosmanen saattoivat suhteellisen lyhyelläkin matikalla todeta, että kahdella on helpompi jakaa kuin kolmella. He pudottivat Tegelmanin pelistä pois ja rupesivat painamaan keikkaa kaksin. Minkäs teet, numeroiden kanssa on paha väitellä. Tegelman mietti, että turha tuommoisista olisi välejään keneenkään polttaa, lopullisesti ainakaan.

Yhdessä Jope ja Saku olivat toimiva paketti. Ensimmäinen itketti ja toinen nauratti. Ja välillä toisin päin, kun Jope tarttui herkempiin lauluihinsa ja Saku heittäytyi ihan pelleksi. Jope ja Saku olivat kuin kahden Sliipparin kommandoryhmä.

Loiria roudaamassa

Jope oli äänittänyt kasetille potpurin, jossa hän imitoi etevästi suomalaisia artisteja M. A. Nummisesta Tuomari Nurmioon ja Juicesta Rauli ”Badding” Somerjokeen. Putken päätteeksi kuultiin väkevää Eino Leino -tulkintaa Vesku Loirin äänellä. Viimeistään demokasetti vakuutti Pedron, että levystä tulee kova.

Äänitykset aloitettiin 1988 kotinurkilla Kemissä Ahti Kortelaisen Tico Tico -studiolla. Kytty studioon tuli Kortelaisen yhtiökumppanin Kari ”Kapteeni” Kauppilan kautta, joka oli hääriillyt Jopen keikoilla äänimiehenä. Kapteeni viihtyi tien päällä, mutta Kortelainen istui mieluummin pajassaan. Levyn soittokuntaan pestattiin tukku kemiläisiä muusikkokavereita, kuten biisien sovituksista vastanneet Erkki ”Erkka” Kari ja Kari ”Hautsi” Hautalampi.

Biisissä nimeltä *STT-Rap* Jope höpötteli ”Suomen tietotoimiston uutisia” kekkoslovakialaisen radiotoimittajan nuivala äänellä. Ensin kuusikymmenluvun uutisia, joita säestettiin tuhnuisella livekompilla, ja perään päivän ajankohtaisia uutisia räppääjän tyyliin ä-ä-änkyttäen ja synteettisellä konekomppi-taustalla.

Jokunen minuutti materiaalia meni harakoille, kun äänittäjä ei ehtinyt painaa punaista nappia, koska kikatti kippurassa miksauspyödan alla Jopen väläyksille ja äläyksille.

Muillekin ääniraidoille tarttui pitkin matkaa aitoja, tarttuvia nauruja, kun äänittäjä, soittaja tai artisti itse repesi kesken suoriituksen. Vaikka pokka petti moneen kertaan kaikilla läsnäolijoilla, ei uusintaottoihin sorruttu. Kaikki jätettiin nauhalle. Jo alusta pitäen Jopen levy- ja radioäänityksiin juurtui selkeä periaate, josta hän piti kiinni koko uransa ajan:

– Ei me ruveta näitä tämmösiä juttuja parsimaan!

Jope tulkitsi studiossa Esa Pakarisen kuplettihahmon Severi Suhosen äänellä aikakauden kuuminta hittiä *La Bambaa* sekä imitoi riemukkaasti television liikennevalistusohjelmista tuttua parivaljakkoa Ensio Itkosta ja Hannu Karpoa biisissä *Enska ja Hanski*. Enskalle kaikki oli ”aivan hirveetä ja kerta kaikkiaan kauheeta”.

Sitä taisi myös olla Jopen loppuun puhaltama fonisoolo. Vaikka Jope osasi noihin aikoihin soittaa kitaraa ja rumpuja, tenorisaksofonia hän hallitsi tuossa vaiheessa vasta ”periaatteessa”, koska oli

hankkinut soittimensa aivan hiljattain. Enskan tokaisusta ”kyllä Ladan pakoputkessa on hyvä ansatsi” käynnistyvistä fonisoolosta ei tullut paljon mitään, kun olisi pitänyt osua samaan sävellajiin ja rytmiin luureista raikuvan bänditaustan kanssa. Kortelainen ratkaisi pelin sulkemalla Jopen kuuntelun kokonaan.

– Puhalla omasta elämästä!

Tästä ratkaisusta johtuen biisi loppuu fonisolistin freejazziin, joka kuulijan iloksi häivytetään nolliin armollisen nopeasti.

Jopen levynteolla ei ollut käytännössä kummempaa yhteyttä monikansallisen EMI-yhtiön Helsingissä sijaitsevan pääkonttorin kanssa. Pedro ”tuotti” levyn etänä käymättä kertaakaan paikalla ja vain hyväksyi studiossa valmistetun masternauhan, josta äänilevy painettiin. Levynjulkaisukekkerit pidettiin syyskuussa kemiläisessä ravintola Ankkurissa. Sinne tuotantopäällikkö sentään ehti.

Jopen levylaulajan uraa oli jo käynnistely sinkkumaistaisella, ja älppäri julkaistiin perään. Kun toimittaja Holle Holopainen soitti ensimmäistä kertaa Jopea Rockradiossa, hän kuvaili esiintyvää artistia ”turpateilijaksi”. Jope oli luonnehdinnasta otettu. Ensimmäinen välietappi oli saavutettu.

Esikoisalbumin ilmestyessä syksyllä 1988 elettiin sekavaa kolmen ääniteformaatin aikaa. CD teki nousuaan eikä vinyylilevyn alasajo ollut vielä alkanut, ja samaa äänitettä myytiin lisäksi C-kasettina. Varsinkin huoltoasemien kasettitelineistä juuri *Matkivan kulkurin* kaltainen kevyt, pikkutuhma huumorimusiikki saattoi tarttua helposti matkaan ja jatkaa näpeissä kassalle asti. Vaikka eihän debyytti lopulta kuitenkaan ihmeitä myynyt, kun tuntemattoman nimen aikaansaannosta ei juurikaan markkinoitu. Silti oma levy oli Jopelle iso askel kohti hohdokkaampaa tulevaisuutta.

Esikoislätty oli kastettu *Matkivaksi kulkuriksi*, koska kyseinen kimara oli levymoguli-Pedron mielestä levyn kohokohta – erityisesti sen loppuhuipennus, jossa Jope muuntautuu Loiriksi Loirin paikalle ja vetäisee veret seisauttavan version *Lapin kesästä*.

Loiri oli levyttänyt Eino Leinon runoon tehdyn Perttu Hietaisen sävellyksen ensimmäisen Leino-teemalevynsä päätösbisiksi kymmenen vuotta aiemmin. Jo tässä välissä siitä oli tullut iki-vihreä.

Pedro oli vakuuttunut, että Jope on ainoa laatuaan ja lajiaan. Toista vastaavaa ei ole eikä tule, Pedro mietti ja teki kaikkien aikojen jäynän. Hän tyrkkäsi kasetin automankaan ja pyysi vieressään istuvaa Vesku Loiria höristämään korviaan.

Takapenkillä istui myös Loirin luottopianisti Olli Ahvenlah-ti, joka oli tunnistavinaan kyllä laulajan ”Loiriksi”. Vesku itsekin luuli kuuntelevansa omaa vetoaan. Mutta soittopuoli kuulos-ti vieraalta.

– Koska me ollaan tehty tällöinen versio?

Jäynä onnistui kymptä, ja polku oli auki. Loiri oli samana vuonna aloittanut MTV:ssä oman *Vesku Show’nsa*, joten Pedro ehdotti, että tästä hän saisi sketsiin aineksia.

No nytpä oli tiedossa huippukeikka: lentokoneella Helsinkiin, Loirin vieraaksi *Vesku Show’hun!*

Helsinkiin päästyään Jope muistutti ensi töikseen Veskuja, että he olivat törmänneet aiemminkin: viimeksi pikaisesti MTV:n kahviossa vuonna 1983 *Klaustrofobian* kuvausten aikaan, ja sitä ennen Kemissä vuosikymmenen vaihteessa. Jopen ensiesiintymisestä televisiossa oli tosin viisi vuotta, joten se oli jo unohtunut niin Veskun kuin muidenkin mielestä. Myöskään aiempaa tapaamista Loiri ei saanut päähänsä, mutta Jope muisti sen sitäkin paremmin.

Loiri oli nimittäin käynyt vuoden 1980 huitteilla Kemissä Peurasaaren koulussa keikalla bändinsä kanssa. Sieltä Jope ei voinut olla poissa, ja otti pikkuveli Seponkin mukaan.

Noin viisitoistakesäinen Jope oli innokas rumpalinalku, ja Veskun itsensä lisäksi Vesa Aaltosen vakuuttava rumputyöskentely pakotti hänet väentäytymään paikalle.

Bändi soitti jämäkästi ja Loiri lauloi hienosti ja herkästi, mutta välillä myös pelleili ja kaatuili. Kun encore oli soitettu ja keikka loppui, yleisö alkoi valua narikan suuntaan. Niin myös Seppo. Jope huomasi, että bändi tuli takahuoneesta purkamaan lavalta kamojaan, ja tarrasi Seposta kiinni.

– Ei lähetäkään vielä, jäädään tänne. Mennään kattomaan lähempää.

Jope kiskoi Seppoa perässään ja rohkaistui puhuttelemaan soittajia.

– Me voijaa roudata noita teijän vehkeitä kans, Jope ryki.

Apu otettiin vastaan, ja veljekset pääsivät tohkeissaan kantaan Vesa Aaltosen rumpukeissejä keikkabussiin.

Paras oli kuitenkin vasta tulossa. Kun bussi oli pakattu, Loiri itse tuli nojailemaan poikien luo, kaivoi taskustaan Marlboroaskin ja tarjosi kiitokseksi tupakat. Hämärtyvässä illassa teinikäiset veljekset polttelivat suuren tähden kanssa Marlborot ja tiesivät tehneensä miehen työn.

Takaisin vuoteen 1988 ja Pasilan Pöllölaaksoon. *Vesku Show'n* kuvauksissa Jopen sketsi muokkautui sellaiseksi, että hänen hahmonsaa tulee koe-esiintymään Loirin näyttelemälle kykykilpailun tuomarille. Tuomari tykäätyy kaikkiin muihin tulokkaan imitaatioihin paitsi viimeisenä esitettyyn *Lapin kesään*. Se suorastaan haukotuttaa.

– Oikein hyviä nää ensimmäiset, mutta mikäs tää viimeinen oli? tuomari ihmettelee.

– Se on vaan yks semmonen näyttelijä, pantiin se siihen loppuun, kun ei saatu nauhaa muuten täyteen, kuului Jopen vastaus.

– Jätetään se pois, ei ollu mistään kotosin.

Noina aikoina Jope esiintyi jo laajemmin ympäri Suomea. Fonia soitteena hän mietti, että huilukin saattaisi sukulaissoittimena

taittua, eikä Loiri-imitaatio olisikaan mitään ilman poikkihuilua. Jope olikin keksinyt lainata Helsingin-matkalleen kemiläiseltä kaverilta huilun ja pyysi Veskoa näyttämään, miten huilua oikein soitetaan. Vesku näytti sormituksia, ja Jope alkoi ottaa huilunsoittoa haltuun siltä istumalta. Mutta kovasti piti sitäkin pilliä kuonon alla pidellä, ennen kuin se rupesi soimaan yhtään siihen malliin kuin Loirilla.

Ensilevyn perään kuvattiin vajaan tunnin mittainen VHS-tallenne. Sille ei ollut levy-yhtiön siunausta muttei toisaalta kieltoakaan, joten nimi napattiin suoraan albumin otsikosta.

”Estraaditaiteilija, imitaattori Jorma Ruonansuun” nimissä kauppoihin tuotettu video-ohjelma *Matkiva kulkuri* syntyi yhteistyössä Suomen huonoimmaksi elokuvaohjaajaksi kutsutun Visa Mäkisen kanssa. Itseoppinut kotikutoisten halpiskomedioiden tekijä oli aikansa leffakriitikoiden suosituin maalitaulu.

Videolla Jope esiintyi levynsä biisien kuvitetuissa versiossa, ja tilkkeeksi kuvattiin irtosketsejä sekä poliitikkojen ja viihdepersoonien imitaatioita. Ohjelmaan päätyi myös kiihkeä selostusimitaatio talviolympialaisista, jossa Jope esitteli itäblokin hiihtäjäsuuruudet nimeltään Panis Kusaiskin ja Tatjaana Rakopaljaana.

Jope ehti piipahtaa videon julkaisuvuonna 1989 Mäkisen *Ruuvit löysällä* -elokuvassa imitoimassa Spedeä ja Enska Itkosta. Elokuva keräsi teattereihin alle tuhat katsojaa, mikä oli sen vuoden ensi-iltojen yleisöistä selvästi pienin. Kukaan ei varmasti halua muistella enempää leffaa, jolle tarjottiin kritiikeissä tähtien sijasta pommia. Tämä kuulemma vastasi arviota ”täysin epäonnistunut roiskaisu”.

Lapin juntti

Kun Sleepy Sleepers syksyllä 1988 levytti viimeisiä albumiraitoja tulevalle suurteokselleen, bändiin palannut Sakari Kuosmanen

MATKIVA KULKURI

*JOHANNES
SPEDE VIROLAINEN*
PEKKA TIILIKAINEN
MA. NUMMINEN
JUICE
SEVERI SUHONEN
*VEIKKO
VENNAMO*

JORMA RUONANSUU

levylaulaja, imitaattori

raahasi tuoreen kasvon mukanaan näytille studioon. Mato Valtonen ja Sakke Järvenpää katsoivat toisiaan ja Jopen hupaisaa habitusta, mutta kun tämä vetäisi Unto Monosen *Lapin tangon* Spede Pasasen äänellä ja päivitetyllä lyriikalla, se kuulosti ilmiselvältä Sliippari-kamalta. *Lapin junti lyö outoa turpaan.*

– Onpa lahjakas veijari, ja suusta tulee ihan mitä soundia vaan.

Sliipparien voimakaksikko oli välittömästi sitä mieltä, että pakko panna ralli talteen. Ja niin Jope päätyi Sliippareiden levyille, jonka nimeksi tuli *Turakaisten paratiisi*. Pitkäsoitolle ek-syi muitakin merkittäviä vierailijoita: salanimellä Kalju Jurkatam esiintynyt Pave Maijanen puhalteli *Lapin juntiin* epäviereisen väliosan tenoritorvellaan.

Jope oli nouseva kyky, josta tuntui käsittämättömältä päästä samalle levyille idolien kanssa, joita oli fanittanut pojankoltiaisesta asti. Sliipparien touhuilla oli ollut suuri vaikutus Jopeen jo 1970-luvun puolivälistä asti. Sliipparien rokkitykitys upposi heittämällä vähän yli kymmenvuotiaaseen, ja bändin hävyttömät lyriikat raottivat ikkunaa aikuisten salattuun maailmaan.

Sliippareiden jäsentä Jopesta ei kuitenkaan koskaan tullut, vaikka olisi voinut toisissa oloissa tullakin – bändi kun oli miehistönvaihdoksille suhteellisen altis.

Jope oli ollut koko 1980-luvun pohjoisen oma, ratkihauska imitaattoripoika, mutta kun *Lapin junti* alkoi levyn ilmestyttyä soida kaikissa niemissä ja notkoissa, hän saattoi kiitellä Sliippareita siitä, että suosio lähti viimein nousuun etelässäkin. Eikä siinä vielä kaikki.

Paria vuotta ennen *Turakaisten paratiisia* Sakke ja Mato olivat alkaneet vetää Radio Cityssä ohjelmaa nimeltä *Pullakuskit*. Radio Cityn ohjelmaa lähetettiin Helsingin Ruoholahden Lepakko-luolan tiloista taajuudella 96,2 megahertsiä.

Radio City oli uuden paikallisradioajan airuita aloittaessaan lähetyksensä vappuna 1985. Sen ja kaltaistensa läpimurtoa oli